

แนวการบรรยายวิชา
วิชา สค. 497 การจัดการภัยพิบัติ
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศูนย์รังสิต ภาค 1/2565

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา	รศ. ดร. อัจฉรา ชलयอนนาวิน
วันเวลา	วันพุธ เวลา 13.30-16.30 น. ออนไลน์ MST ห้อง SW497 สอบไล่ 13 ธ.ค. 2565 (เช้า)

Link ห้อง MST

ช่องทางการติดต่ออาจารย์ประจำวิชา

Line ID:	loveauschala
Facebook:	auschala chalayonnavin
Class Facebook:	SW497 1/2565
Mail:	auschala2521@gmail.com
โทร:	086-111-1120 เวลา 9:00-18:00 ถ้าโทรมาไม่รับอาจติดภารกิจให้ฝาก ข้อความไว้ในไลน์
ใน Chat MST	ห้อง SW497

แนวคิดสังเขปวิชา

ความหมาย ประเภท ของภัยพิบัติ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการ และแนวทางการจัดการ ภัยพิบัติ วงจรการจัดการภัยพิบัติ มาตรฐานในการบริหารจัดการภัยพิบัติ บทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการฟื้นฟูและพัฒนาภายหลังภัยพิบัติ บทบาทการของการเสริมพลังและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการในภาวะภัยพิบัติตามหลักสากล
2. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักการและแนวทางการจัดการภาวะภัยพิบัติตามช่วงเวลาต่าง ๆ
3. เพื่อให้ นักศึกษาเห็นความสำคัญกับการเรียนรู้ ผลกระทบต่อมนุษย์ ชุมชน สภาพแวดล้อม จากสถานการณ์ความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั่วโลก
4. ให้ นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการประเมินความเสี่ยง ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และการวางแผน การบริหาร การปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วม
5. เพื่อให้ นักศึกษาได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการฟื้นฟูและพัฒนาภายหลังภัยพิบัติ

6. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้แนวทางการพัฒนา / เสริมศักยภาพให้กลุ่มที่เปราะบางและหลักการของการเสริมพลังและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์อย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
7. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ทักษะในการจัดสื่อรณรงค์ให้ความรู้การลด ความเสี่ยงจากวิกฤตภัยพิบัติ

วิธีการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วงนำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation (PowerPoint) ในช่วงการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน
2. การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ภาคสนาม
3. การทำรายงานเชิงวิเคราะห์ (งานเดี่ยว/กลุ่ม)
4. การอภิปรายอย่างมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

วิธีการประเมินผล

คะแนนเก็บ	70	คะแนน
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10	คะแนน*
- การทดสอบย่อย เก็บคะแนน (ครั้งที่ 1,2) (การทดสอบย่อยครั้งที่ 1และ2 เป็นการทำเดี่ยว)	20	คะแนน**
- การทำรายงาน และการนำเสนอ (สัปดาห์ที่ 9,14) ครั้งละ 20 คะแนน40 (ครั้งที่ 3,4) รายงาน 20 คะแนน แบ่งเป็น		คะแนน***
(1) เนื้อหา	10	คะแนน
(2) การนำเสนอ	5	คะแนน
(3) ความคิดสร้างสรรค์หรือนวัตกรรม	5	คะแนน
การสอบปลายภาคในรูปแบบ Take home (ครั้งที่ 5)	30	คะแนน****
รวม	100	คะแนน

(ไม่มีการสอบมิตเทอม)

*ใช้ผลการบันทึกการเข้าเรียนออนไลน์ของนักศึกษาในแต่ละครั้ง และการร่วมเสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน หากไม่สามารถเข้าเรียนได้โปรดส่งใบลา แสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ช่องทาง auschala2521@gmail.com

**ภายหลังจากเรียนจะทำการทดสอบย่อยสองครั้งแบบสุ่ม (ไม่ระบุว่าการเรียนครั้งใด) เป็นคำถามที่ถามนักศึกษาในชั้นเรียนช่วงท้าย และให้นักศึกษาเขียนตอบ โดยนักศึกษาสามารถโพสต์คำตอบในห้วง Assignment ใน MST หรือหากไม่สามารถเข้าได้หรือมีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

***ทำรายงานและนำเสนอในรูปแบบกลุ่มในสัปดาห์ที่ 9 ใช้เวลาพรีเซ็นต์ไม่เกินกลุ่มละ 30 นาที และ 14 โดยสัปดาห์ที่ 14 จะเป็นการนำเสนอคลิปวิดีโอ โดยสัปดาห์ที่ 13 จดเพื่อให้นักศึกษาเตรียมจัดทำคลิปวิดีโอและพรีเซ็นต์ความยาวไม่เกินกลุ่มละ 10 นาที โดยรายงานและคลิปวิดีโอ นักศึกษาสามารถนำไปปรับแก้อีกครั้งและส่งในวันที่ 15 ธ.ค. 2565 ก่อนเวลา 24.00 น. โดยนักศึกษาสามารถโพสต์รายงานในห้อง Assignment ใน MST หรือ หากไม่สามารถเข้าได้ หรือ มีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

****การสอบปลายภาคจัดสอบโดยการให้ข้อสอบ Take home โดยเมื่อถึงวันและเวลาสอบจะทำการโพสต์ข้อสอบไว้ในห้อง Assignment ใน MST นักศึกษามีเวลา 48 ชั่วโมงในการตอบข้อสอบสองข้อ ความยาวไม่เกิน 4 หน้า ใช้ตัวอักษร sarabun หรือ angkana ขนาด 16 ระยะระหว่างบรรทัด 1.5 กั้นหน้ากั้นหลังให้นักศึกษาพิจารณาตามความเหมาะสม ในวันที่ 15 ธ.ค. 2565 เวลา 9.00 น. นักศึกษาต้องดำเนินการโพสต์ข้อสอบในห้อง Assignment ใน MST หรือหากไม่สามารถเข้าได้หรือมีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

หากนักศึกษามีข้อสงสัยให้สอบถามได้ตามช่องทางการติดต่อที่ให้ไว้ข้างต้น

เอกสารประกอบการสอน และ PowerPoint ทำการโพสต์ที่

MST: ในห้อง File

Facebook: SW497 1/2565

การส่งงานทุกครั้งจะทำการโพสต์ที่

MST: ในห้อง Assignment

Facebook: SW497 1/2565

แผนการสอน (Study Plan)

1.แผนการสอน (Course Plan)

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
(1) 10 ส.ค.2565	แนะนำวิชา และข้อตกลงในการเรียนรู้ร่วมกัน	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อ Presentation (PowerPoint)	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(2) 17 ส.ค.2565	ความหมายของภัยพิบัติตามหลักสากลและการจำแนกประเภทของภัยพิบัติ และภาวะโลกร้อนกับปัญหาภัยพิบัติ	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วงนำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoint)ในช่วงการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(3) 24 ส.ค.2565	สถานการณ์และบทเรียนภัยพิบัติครั้งร้ายแรงที่เกิดขึ้นทั่วโลก และการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภาวะภัยพิบัติ	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วงนำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(4) 31 ส.ค.2565	กลไกการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในภาวะภัยพิบัติการประสานงานเครือข่ายองค์กรการช่วยเหลือ	1.5	1.5	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วงนำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน - กิจกรรมกลุ่มเชิง	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสือ อ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
				วิเคราะห์และการนำเสนอ รายงาน (กลุ่ม)	
(5) 7 ก.ย.2565	หลักการปฐมพยาบาล เบื้องต้นเพื่อเยียวยา ผู้ประสบภัย	0	3	- การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงและฝึกภาค ปฏิบัติโดยใช้หุ่นจำลอง ณ ส ร ะ ว ่า ย น ้ า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทย์ฉุกเฉิน
(6) 14 ก.ย.2565	หลักการดำเนินการใน ระหว่างเกิดภัยพิบัติ (Disaster Rescue and Response)	0	3	- การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงและฝึก ภาคปฏิบัติโดยใช้ หุ่นจำลอง ณ สระว่ายน้ า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทย์ฉุกเฉิน
(7) 21 ก.ย.2565	กรณีศึกษาการบริหาร จัดการภัยพิบัติ COVID-19	0	3	-การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงและฝึก ภาคปฏิบัติ ณ สระว่ายน้ า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทย์ฉุกเฉิน
(8) 5 ต.ค.2565	ความรู้พื้นฐานการให้ความ คุ้มครองและกรอบ โครงสร้างกฎหมาย	1.5	1.5	- การบรรยายและ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน
(9) 12 ต.ค.2565	นักศึกษานำเสนอ การถอด บทเรียนการบริหารจัดการ ในภาวะภัยพิบัติ	0	3	- การนำเสนอรายงานกลุ่ม	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน
(10)	การทำงานกับบุคคลใน สภาวะเปราะบางภาวะภัย	1.5	1.5	- การบรรยายและ นักศึกษาร่วมอภิปรายแสดง	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสือ อ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
19 ต.ค.2565	พิบัติ (เด็กเล็ก เด็ก วัยรุ่น ผู้หญิงคนด้อยโอกาส / ผู้ป่วย/คนพิการ/ผู้สูงอายุ คนชรา)			ความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน - กิจกรร ม ก ลุ่ม เชี ง วิเคราะห์และการนำเสนอ รายงาน (กลุ่ม)	
(11)* 26 ต.ค.2565	การบริหารจัดการศูนย์พัก พิงชั่วคราว - ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ศูนย์พักพิงชั่วคราว-บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ ในการบริหารศูนย์พักพิง ชั่วคราว -วงจรของการ บริหารจัดการศูนย์พักพิง ชั่วคราว	1.5	1.5	- การบรรยาย และ นักศึกษา ร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoi nt)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน - กิจกรร ม ก ลุ่ม เชี ง วิเคราะห์และการนำเสนอ รายงาน (กลุ่ม)	พ.ต.อ เข็ งรณ ริ ม ผ ตี แ ล ะ รศ.ดร.อัจฉรา ชลา ย น นาวิน
(12) 2 พ.ย. 2565	การมีส่วนร่วมของชุมชนกับ การจัดการภัยพิบัติ	1.5	1.5	บรรยาย กระบวนการกลุ่ม	รศ.ดร.อัจฉรา ชลา ย น นาวิน
(13) 9 พ.ย.2565	- การศึกษาค้นคว้า ภาคสนามในด้านการจัดทำ สื่อรณรงค์ เพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับภัยพิบัติและสื่อ รณรงค์	1.5	1.5	- การบรรยาย และ นักศึกษา ร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น	รศ.ดร.อัจฉรา ชลา ย น นาวิน
	เพื่อลดความเสี่ยงจากภัย พิบัติ			- การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoi	

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสือ อ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
				nt)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน - กิจกรรมกลุ่มเชิง วิเคราะห์และการนำเสนอ รายงาน (กลุ่ม)	
(14) 16 พ.ย. 2565	นำเสนอรายงานการจัดทำ สื่อรณรงค์เพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับภัยพิบัติ	0	3	นำเสนอรายงานโดย นักศึกษา - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoi nt)	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน
(15) 13 ธ.ค. 2565 เช้า	สอบปลายภาค	0	3	สอบปลายภาค	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน

เอกสารและตำราหลัก (Main texts)

เอกสารประกอบการสอน วิชา สค. 497 การจัดการและดำเนินการในกรณีภาวะภัยพิบัติ

โดย รศ.ดร. อัจฉรา ชลายนนาวิน

(โพสต์ไว้ใน MST ห้อง File และใน Facebook ห้อง SW497 1/2565)

ภาษาไทย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, แผนแม่บทป้องกันและ บรรเทาภัยจากคลื่น
สึนามิ (ระยะ 5 ปี), กุมภาพันธ์ 2552

กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. การบริหารจัดการภัยพิบัติ : คู่มือผู้บริหารสถานศึกษา. อัดสำเนา
กิติพัฒน์ นนทปัทมดุษย์, นักสังคมสงเคราะห์กับบริการสุขภาพจิตสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติภัย. เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
ปีที่ 58. บจก.จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ
พ.ศ. 2553-2557, เมษายน 2553

นราเชต ยิ้มสุข, ภาวนา พัฒนศรี และนฤมล นิราทร : ถอดบทเรียนการทำงานของอาสาสมัคร ณ ศูนย์พักพิงชั่วคราว (แรงงานข้ามชาติ) Main Stadium มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วารสารแรงงานนอกระบบ

นฤมล นิราทร. การคุ้มครองทางสังคม : บทบาทในการจัดการภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก.จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์

วีรบูรณ์ วิสารทสกุล. เรื่องเล่าจากภาคสนาม...ที่น้ำท่วม : ชุมชน การปรับตัวและการช่วยเหลือจากภาคส่วนต่างๆ ในยามภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก.จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์

สำนักบริหารงานกลางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. การฟื้นฟูและช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรณีพิบัติจังหวัดภาคใต้. รายงานคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยภาคใต้. 2548.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP), เอกสารรายงานโครงการสนับสนุนเพื่อการฟื้นฟูชุมชนดั้งเดิมที่ประสบภัยธรณีพิบัติสึนามิ. ไม่ระบุปีที่พิมพ์

เอกสารรายงานคณะรัฐมนตรี. สรุปลสถานการณ์และการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2553. 20 ธันวาคม 2553.

องค์การช่วยเหลือเด็ก. พศจิกายน 2554. การคุ้มครองเด็กในภาวะฉุกเฉิน : คู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงาน. มปป.

องค์การช่วยเหลือเด็ก. มกราคม 2555. การถอดบทเรียนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กในภาวะภัยพิบัติ. อัดสำเนา

อภิญา เวชยชัย. 2555. การทำงานกับเด็กในสถานการณ์ภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก. จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์

ภาษาอังกฤษ

Aitken P, Leggat PA, Harley H, Speare R, Leclercq M. Human resources issues and Australian Disaster Medical Assistance Teams: results of a national survey of team members. Emerg Health Threats J. 2012;5. doi: 10.3402/ehth.v5i0.18147. Epub 2012 May 31.

Imelda Abarquez and Zubair Murshed (2004) Community-based disaster risk management : Field Practitioner's Handbook. AsianDisaster Preparedness Center (ADPC) (e-document)

Koyama A, et al. Medical relief activities, medical resourcing, and inpatient evacuation conducted by Nippon Medical School due to the Fukushima Daiichi Nuclear Power Plant accident following the Great East Japan Earthquake 2011. J Nihon Med Sch. 2011;78(6) : 393-6.